

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
KFKS 2015-00372

2025-11-04

Planenheten
Nacka kommun
131 81 Nacka

Yttrande över granskningsförslag till detaljplan sydvästra Plania, Sicklaön 268:4 m.fl. på Sicklaön, Nacka kommun.

Naturskyddsföreningen i Nacka (nedan föreningen) har tagit del av granskningshandlingarna för förslag till detaljplan för sydvästra Plania och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

- I första hand bör detaljplanen omarbetas så att en 11-spelarplan prövas i området. Annars har vi följande synpunkter på föreslagen detaljplan:
 - Föreningen välkomnar att en miljöbedömning gjorts och att en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram
 - Samtliga föreslagna åtgärder i miljökonsekvensbeskrivning måste genomföras
 - Samtliga föreslagna skyddsåtgärder i artskyddsutredningen för fladdermöss måste genomföras
 - Det är bra att bestämmelser på plankartan för skydd av träd har utökats och att bestämmelser om anpassad belysning införts
 - Den betydande miljöpåverkan behöver följas upp under byggskedet och även efter färdigställande av projektet
 - Det är bra att planbestämmelser om växtbäddar införts för att reglera dagvattnet
 - Det är bra att detaljplanen bedöms utifrån 3-30-300-regeln men vi är kritiska till beräkningsmetoden för 30% krontäckningsgrad
 - Det är bra att parkeringstalet är lågt satt
 - För att minimera klimatpåverkan och för att inte bryta mot Nacka kommuns klimat- och miljöprogram måste högsta tänkbara klimatambitioner ställas på projektet

Efterfrågan på 11-spelarplan i området

Vi vill först kommentera efterfrågan på en 11-spelarplan i området, som många av samrådssvaren betonade behovet av. Naturskyddsföreningens intresse i frågan handlar om två saker, påverkan på naturmiljön och trafiken. Det vi nu ser i Nacka kommun är att idrottsanläggningar, såsom fullstora fotbollsplaner, placeras i mer perifera områden, vilket både leder till negativ påverkan på naturmiljön och till ökad biltrafik, vilket är negativt av klimatskäl och även andra miljöaspekter. Därför är det viktigt att idrottsanläggningar planeras nära där människor bor och verkar. I planbeskrivningen under rubriken *Avvägning mellan*

motstående intressen Bostäder - ytor för idrott förklaras varför kommunen väljer bostäder istället för en 11-spelarplan på följande sätt:

Bostadskvarteret motiveras av det centrala läget och det stora behov av bostäder som finns inom både Nacka kommun och Stockholmsregionen som helhet, särskilt i kollektivtrafikhöga lägen som främjar klimatsmart resande.

Men de argumenten talar lika mycket för att faktiskt pröva en 11-spelarplan i området. Vi vill också påpeka att kollektivtrafiken i stort är planerad och byggd för arbetspendlande mellan bostad och arbete och att en stor andel av det resandet sker med kollektivtrafik medan det är svårare att planera kollektivtrafik utifrån fritidsresande och därför är det viktigt placera idrottsanläggningar nära bostäder och skolor i redan kollektivtrafikhöga lägen.

Därför anser vi att detaljplanen borde omarbetas så att en 11-spelarplan provas i området.

Ändringar efter samrådet

Den nu aktuella detaljplanen för sydvästra Plania har varit ute på samråd två gånger, senast i mars 2024. Föreningen har svarat på båda samråden och framförallt haft synpunkter på detaljplanens påverkan på naturvärdena i planområdet men också på valet av planförfarande där vi ansett att det var fel att hantera planen med standardförfarande p.g.a. det stora allmänintresset för planen.

Vi kan konstatera att flera av de ändringar som gjorts efter samråden är i linje med vad föreningen uttryckte under samråd 2 d.v.s. att områdets höga naturvärden behöver säkerställas i planen, vilket nu kommer att ske och som vi givetvis är mycket nöjda med. En miljökonsekvensbeskrivning avseende naturvärden och föreningar har också tagits fram och planen har dessutom övergått till att hanteras med utökat planförfarande. Plankartan har justerats och kompletterats med bl.a. bestämmelser om utformning av ljusanordningar för att minska störningar på fladdermöss, bestämmelser om skydd av träd, villkor för att markföreningar ska vara avhjälpna för att planen ska få startbesked och en viss justering har även gjorts av den sydöstra fotbollsplanens läge för att skydda värdefulla träd.

Miljökonsekvensbeskrivningen och påverkan på naturvärden

Inför granskningen har det gjorts en ny bedömning av detaljplanen där detaljplanens genomförande bedömts kunna medföra betydande miljöpåverkan vad gäller naturvärden och föreningar. En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram som en del i miljöbedömningsprocessen.

Föreningen ser det som mycket välkommet att en ny bedömning har gjorts och vi anser att MKB:n i stora drag är gedigen och genomarbetad.

Av MKB:n framkommer att ”Inom det aktuella planområdet finns höga naturvärden främst i form av äldre skyddsvärda trädmiljöer. Inom planområdets grönområden har tre olika naturvärdesobjekt med skiftande karaktär och klassning identifierats (naturvärdesklass 2-4). Flera artgrupper såsom fåglar, insekter och fladdermöss bedöms vara beroende av trädmiljöerna inom planområdet för födosök, skydd och spridning. Flera av dessa arter bedöms som skyddsvärda. Trädmiljöerna ingår också i lokala och regionala spridningskorridorer för ädellövskog och tall. För att ge plats för en förtätning av bebyggelse i stadsrummet behöver avverkning ske inom områdets samtliga naturvärdesobjekt. Avverkningen utgörs övervägande av selektiv avverkning (naturvärdesobjekt 1 och 2) för att ge plats för enskilda planelement.”

Vidare framgår av MKB:n att *”Planförslaget innebär förlust av ett särskilt skyddsvärt träd på grund av planerad bollplan, samt risk för påverkan på ytterligare ett särskilt skyddsvärt träd med avseende på ledningsomläggning i anslutning till Gillevägen.”*

MKB:n säger att detaljplanen bedöms resultera i *måttliga negativa konsekvenser för naturmiljön och den biologiska mångfalden i området*. Detta främst med anledning av att ett särskilt skyddsvärt träd kommer behöva avverkas, samt att ytterligare ett särskilt skyddsvärt träd riskerar att påverkas negativt.

Det centrala med att göra en miljöbedömning och ta fram en MKB är inte att beskriva planens miljöpåverkan på ett mer ingående sätt utan MKB:n ska resultera i att detaljplanen faktiskt ändras och justeras för att minska miljöpåverkan. I detta fall tycks miljöbedömningsprocessen ha lett till i alla fall vissa förbättringar utifrån aspekterna naturvärden och föroreningar. I MKB:n sägs: *”Inför granskningsskedet har endast mindre justeringar skett av planförslaget sedan samrådet 2024. Bland annat har träd1-bestämmelser tillkommit för parkmark. En utformningsbestämmelse för ljusanordningar har tillkommit i syfte att minska belysningens negativa påverkan på naturmiljön.*

Föreningen anser att det är bra att vissa förtydliganden gjorts samt att ytterligare planbestämmelser till skydd för naturmiljön skrivits in på plankartan.

I avsnitt 5.1.6 i MKB:n ges förslag på ytterligare åtgärder för naturvärden:

- *Planera ledningsdragningar så att fällning av naturvärdesträd och särskilt skyddsvärda träd, främst ek, undviks.*
- *Om tekniskt möjligt se till att planterade träd kan bevaras i samband med underhåll av tätskikt inom bostadsmark.*
- *Säkerställ tillgång till vatten för befintliga träd där hårdgjord mark ökar i och med planförslaget.*
- *Möjliggör så långt det är möjligt infiltration av dagvatten inom rotzonen för de träd som bevaras inom planområdet likt föreslagna utformningar som genomförs inom skolprojektet där hårdgjorda ytor tas bort runt träd.*
- *Planera kvartermark så att kvarstående träd inte påverkas negativt av slänter, dränering och förändringar i markinfiltration.*
- *Placera de träd som avverkas som faunadepåer inom eller i anslutning till planområdet i solexponerade lägen, se Figur 20. Detta för att fortsatt gynna förekomsten av vedlevande insektsarter samt svampar inom och i anslutning till planområdet.*
- *Bevara miljöer med blommande buskar och träd i anslutning till de gamla träden.*
- *Plantera buskvegetation i lämpliga områden i solläge vid den nya bebyggelsen, exempelvis slån, hagtorn och rönn. I övrigt bör nyplanteringar planeras så att de gynnar pollinatörer.*
- *Plantera i första hand ädellöv när nya träd planteras.*
- *Utöka den föreslagna detaljplanen och planlägg ytan i väster mellan Gillevägen och den föreslagna plangränsen som ”PARK” för att säkerställa ett grönt spridningsstråk för fladdermöss och fåglar.*
- *Stärk skyddet och möjligheten till spridning av skogsalm och ask genom att också förse träden i närliggande kommande (och om möjligt befintliga) detaljplaner med skyddsbestämmelse.*

Föreningen anser att samtliga av ovan föreslagna åtgärder måste vidtas av kommunen för att mildra de negativa effekterna av ett genomförande av detaljplanen.

En viktig del i miljöbedömningsprocessen är att följa upp den betydande miljöpåverkan planen ger upphov till. Detta lyfts i MKB:n i avsnitt 7:

I det fortsatta arbetet med detaljplanen rekommenderas att de åtgärdsförslag som ges för respektive miljöaspekt ses över och i den mån det är möjligt införlivas i planförslaget, genom riktlinjer, avtal eller förändrade bestämmelser på plankartan alternativt tydligare beskrivningar i planbeskrivningen.

Detta är något som vi instämmer i och i viss mån ser vi att det har blivit förbättringar gällande t.ex. planbestämmelser.

Vidare sägs: *En uppföljning bör även göras gällande om de ytterligare föreslag till skyddsåtgärder som MKB:n föreslår har arbetats in i planhandlingarna. Detta bör göras löpande under projektets fortsatta skeden, exempelvis genom en miljöchecklista. Utifrån denna uppföljning kan det sedan vara relevant att utvärdera om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att minimera negativ miljöpåverkan eller om ytterligare åtgärder krävs.*

Föreningen vill understryka vikten av en sådan uppföljning som vi menar måste göras t.ex. med hjälp av en sådan miljöchecklista som föreslås.

Artskydd

Enligt artskyddsutredningen för fladdermöss är detaljplanen, via planerade åtgärder, förenlig med punkt 2 och punkt 4 av 4a § artskyddsförordningen (2007:845). Planen bedöms därför inte utlösa förbudet i artskyddsförordningen. De skyddsåtgärder som måste genomföras är anpassad belysning under byggtiden och under kommande drift av belysningsanläggningarna, bevarande av träd samt uppsättning av holkar. Störande arbeten ska heller inte genomföras under maj-augusti (för fladdermöss) samt att avverkning av träd inte ska ske under mars-augusti (fåglar och fladdermöss). Föreningen vill här trycka på att samtliga åtgärder är skyddsåtgärder som måste genomföras för att inte utlösa förbud enligt artskyddsförordningen. Skyddsåtgärderna måste dessutom följas upp, se avsnittet ovan om MKB:n.

3-30-300-regeln

I miljöredovisningen sägs att *3-30-300-regeln tillämpas och följs upp i varje stadsbyggnadsprojekt som innehåller bostäder och innebär:*

- *Att invånarna ska kunna se minst 3 träd från sin bostad inom 25 meter från byggnaden*
- *Att inom ett område av 1000 m x 1000 m (100 ha), ungefär en stadsdel, ska krontäckningsgraden vara 30%*
- *Att det ska vara max 300 meters gångväg till närmaste grönområde med en storlek på minst 1 ha.*

Föreningen anser att det är mycket positivt att 3-30-300-regeln tillämpas i detaljplaneringen och förhoppningsvis kommer det att innebära att större hänsyn tas både till befintlig natur samt att det kommer att planeras in mer träd och grönska i områden som har stor brist på det idag som exempelvis västra Sicklaön. Enligt miljöredovisningen kommer boende i bostäder i den västra delen av det föreslagna bostadskvarteret inte kunna se minst tre träd från sin bostad. Från övriga bostäder kommer minst tre träd att kunna ses då nya träd kommer att planteras längs Järlaleden, Planiavägen och på lokalgatan söder om bostadskvarteret. Det framgår dock inte om det finns möjlighet att uppfylla målet att se minst tre träd med en annan planering eller åtgärder utanför planområdet. Det vore önskvärt att det åtminstone fördes ett sådant resonemang istället för att bara konstatera om målet uppfylls eller inte.

Vad gäller målet om 300 m gångväg till närmaste grönområde större än 1 ha sägs följande: *39% av planområdet har som mest 300 meter till närmaste grönyta större än 1 ha. Dock ingår de föreslagna bostäderna inte i den delen av planområdet, se figur 25. Målet uppnås därmed inte.*

Däremot anses målet om 30% krontäckningsgrad uppnås. I miljöredovisningen sägs att *”Inom en ruta av 100 ha, med planområdet placerat i mitten av rutan, är det 32 % krontäckning, se figur 24. Lite mindre än hälften av planområdet har en hög krontäckning vilket bidrar till krontäckningsgraden. I övrigt utgörs krontäckningen av träd en bit utanför planområdet, i Svindersberg/Svindersvik, Atlasvägen, Nackareservatet och Nysätra. Planområdet för Sydvästra Plania kommer att bidra med att öka krontäckningsgraden på sikt, lokalt. Målet om 30 % krontäckningsgrad uppfylls.”*

Vi ifrågasätter starkt hur detta har beräknats. Om man räknar krontäckningsgraden inom en så pass stor yta som 100 hektar kommer man i de festa fall i Nacka få med stora områden med skogsmark, som såklart har en hög krontäckningsgrad, vilket gör att slutsatsen blir missvisande. Anledningen till att en hög krontäckningsgrad är så viktig är för att den hjälper till att motverka hälsoskadliga värmeöffekter av klimatförändringarna samt att mildra effekterna av skyfall. För att få dessa positiva klimatanpassningseffekter måste givetvis träden och grönskan finnas just inom kvartersmarken och inte i ett skogsområde flera hundra meter bort. För att få ett verkningsfullt mått på krontäckningsgraden måste den beräknas på mindre ytor annars tappar måttet helt sin relevans och positiva verkan.

Dagvattenlösningar måste säkerställas i planen

Enligt miljöredovisningen kommer föroreningsbelastningen från planområdet till Sicklasjön och Järlasjön att kunna minskas jämfört med idag om föreslagna åtgärder för dagvattenhantering genomförs. Vi har under samråden tryckt på att dagvattenåtgärderna måste bli verklighet och inte tappas bort under genomförandet av planen. Vi instämmer i det som sägs i miljöredovisningen: *”Om reningskraven på kvartersmark ska klaras så är det viktigt att det finns plats för de dagvattenlösningar som finns med avvattningsplanen. För att säkerställa dagvattenlösningar på kvartersmark kommer följande planbestämmelse finnas på plankartan: ”Kvartersmarken ska utformas med växtbäddar som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor.”*

Vi vill understryka det som miljöredovisningen tar upp om konstgräsplaner om att de bidrar till utsläpp av mikroplaster och andra föroreningar på grund av de material som används på planerna och att det är viktigt att utreda effektiva reningsfilter och dagvattenlösningar för konstgräsplanerna. Vi vill också nämna samt förespråka att organiskt utfyllnadsmaterial t.ex. kork bör användas istället för plast/gummi. Detta kan dock antagligen inte regleras i detaljplanen.

Trafik och parkering

Föreningen anser att det är av stor betydelse att hålla parkeringstalen så låga som möjligt och vi ser att Nacka kommuns ambitioner går i den riktningen vilket vi välkomnar. Detta av klimat- och miljöskäl och för möjligheten att så småningom kunna få en stadsbild med minimalt med biltrafik. Men

Vi stöder helt det resonemang som förs i samrådsredogörelsen gällande parkering i planområdet:

Prioriteringen av andra funktioner än parkering innebär att det kommer att krävas ett förändrat resvanemönster från de som besöker området. Det kommer i framtiden endast finnas begränsade möjligheter att parkera i direkt anslutning till idrottsområdet/skolan, vilket medför att det kommer vara nödvändigt att skolpersonal, föräldrar, spelare, ledare och besökare ändrar sitt resvanemönster och väljer att gå, cykla eller resa med kollektiva färdmedel alternativt nyttjar annan parkering utanför planområdet. Cykelparkeringar möjliggörs inom skolfastigheten och bedöms kunna samutnyttjas av idrottsverksamheten.

Det är viktigt att de i trafikutredningen föreslagna mobilitetslösningarna genomförs.

Klimatpåverkan och återbruk

Vi ser med förvåning att det i miljöredovisningen refereras till det gamla miljöprogrammet 2016 – 2030 och inte till det nya klimat- och miljöprogrammet 2025 – 2040 med högre ställda ambitioner. Det nu antagna klimat och miljöprogrammet säger att koldioxidutsläppen ska minska med 12% per år. Hur detaljplanen förhåller sig till detta mål bör redovisas i planhandlingarna.

Föreningen instämmer i de slutsatser som förs fram i miljöredovisningen. Det gäller t.ex. att laddinfrastruktur måste förberedas i detaljplanen.

Föreningen anser att ambitionerna inom klimat- och återbruk av byggmaterial bör vara mycket höga. Val av byggmaterial har stor betydelse och här bör ambitionerna vara högsta möjliga för att minimera klimatpåverkan.

Taken bör utnyttjas för solceller och eller gröna tak med växtlighet.

Vi instämmer också i att *Vid uppförande och drift av idrottsanläggningar är det viktigt att hålla nere klimatpåverkan både vid projektering och drift. För att minska utsläpp från bilanvändning bör projektet arbeta med bilpoolsplatser.*

Ronny Fors

Ordförande Naturskyddsföreningen i Nacka

Kopia sänd till

Miljöenheten, Nacka kommun
miljoenheten@nacka.se

Kommunekolog Anna Herrström
anna.herrstrom@nacka.se

Kommunekolog Stella Malmgren
stella.malmgren@nacka.se

Kommunekolog Linda Silfverberg
linda.silfverberg@nacka.se